

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2275

Vragen van het lid **Van Meijeren** (FvD) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Rechtsbescherming) over *de toelating tot de re-integratiefase van de levenslanggestrafte heer Baybasin* (ingezonden 25 juli 2024).

Antwoord van Staatssecretaris **Coenradie** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 13 augustus 2024).

Vraag 1

Bent u bekend met het advies d.d. 23 januari 2023 van het Adviescollege levenslanggestrafte (ACL) omtrent de zaak Baybasin? Zo ja, hoe beoordeelt u dat advies?

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met dit advies. Over de specifieke omstandigheden van een individueel geval, waaronder de inhoud van dit advies, doe ik geen uitspraken. Dat uitgangspunt geldt voor de gehele beantwoording op de gestelde vragen. De heer Baybasin (hierna: betrokkene) en diens advocaat hebben het advies en het daaropvolgende besluit zoals genomen door mijn ambtsvoorganger ontvangen.

Vraag 2

Bent u bekend met het besluit d.d. 14 juli 2023 van uw voorganger naar aanleiding van het voornoemde advies? Zo ja, hoe beoordeelt u dat besluit?

Antwoord 2

Ja, ik ben bekend met dit besluit. Zoals gezegd hebben betrokkene en diens advocaat het besluit inclusief onderbouwing daarbij ontvangen.

Vraag 3

Erkent u dat de verplichting om naar aanleiding van het voornoemde besluit re-integratiedoelen op te stellen en deze vast te leggen in een geactualiseerd detentie- en re-integratieplan (D&R-plan) primair rust op de vestigingsdirecteur van de penitentiaire inrichting waar betrokkene verblijft? Heeft de

vestigingsdirecteur reeds aan deze verplichting voldaan? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe beoordeelt u het geactualiseerde D&R-plan?¹

Antwoord 3

In zijn algemeenheid kan ik bevestigen dat in het ketenwerkproces levenslanggestraften is opgenomen dat wanneer de verantwoordelijk bewindspersoon besluit tot toelating tot de re-integratiefase van een levenslanggestrafte, door de vestigingsdirecteur van de Penitentiare Inrichting re-integratiedoelen worden opgesteld en vastgelegd in het detentie- en re-integratieplan (D&R-plan). Er worden afspraken gemaakt over welke activiteiten de gedetineerde onderneemt, met als doel de veroordeelde voor te bereiden op een mogelijke terugkeer in de samenleving. De re-integratieactiviteiten zijn in lijn met het advies van het ACL en het besluit van de verantwoordelijk bewindspersoon.

Vraag 4

Kunt u nagaan wat de voortgang is van de re-integratiefase? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe beoordeelt u de voortgang?

Antwoord 4

Als verantwoordelijk bewindspersoon geldt dat ik waar nodig op de hoogte word gehouden van de voortgang van de eventuele re-integratiefase van levenslanggestraften. Ik kan niet ingaan op dit individuele geval.

Vraag 5

Bent u bekend met de «Rapportage Mentor PIW» d.d. 7 november 2023 inzake betrokkene? Zo ja, hoe beoordeelt u de inhoud van deze rapportage?

Antwoord 5

Zoals gezegd doe ik geen uitspraken over individuele gevallen.

Vraag 6 en 7

Klopt het dat betrokkene tot op heden niet is gestart met de activiteit «leren omgaan met de toegenomen digitalisering in de samenleving, zoals internet, digitaal betalingsverkeer, en de daarbij behorende vaardigheden»? Klopt het dat betrokkene zelf uitsluitend gewenst gedrag vertoont en zich welwillend opstelt om te starten met de re-integratiefase, maar dat hem de mogelijkheden en middelen daartoe onthouden worden? Zo nee, hoe verhoudt zich dat tot de voornoemde rapportage? Zo ja, hoe gaat u ervoor zorgen dat betrokkene zo spoedig mogelijk de beschikking krijgt over de mogelijkheden en middelen om te starten met de re-integratieactiviteit(en)? Hoe beoordeelt u dat betrokkene overeenstemming heeft bereikt met een ander Europees land, over rechtmatig en veilig verblijf in dat andere land? Heeft u er begrip voor dat dat andere land aan deze afspraak de voorwaarde heeft verbonden, dat betrokkene de naam van dat land pas bekend zal maken nadat hij daar gearriveerd is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6 en 7

Ik herhaal nogmaals dat ik over de specifieke omstandigheden van een individueel geval geen uitspraken doe.

Vraag 8

Bent u bekend met de brief d.d. 28 november 2023 van uw voorganger aan de raadsvrouw van betrokkene, waarin hij laat weten het concrete voorstel van betrokkene tot een snel vertrek naar een ander land niet te aanvaarden? Hoe is uw voorganger tot de conclusie gekomen dat het voorstel «in deze fase van de tenuitvoerlegging van de detentie te vroeg komt»? Hoe verhoudt zich dit tot het besluit d.d. 14 juli 2023, waarin betrokkene juist wordt opgeroepen om te komen tot een concreet voorstel ten aanzien van zijn vertrek? In welke fase zou een dergelijk voorstel naar uw oordeel wel

¹ Ketenwerkproces levenslanggestraften (pagina 1 en 9), 10 november 2023 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/woo-besluiten/2023/11/10/ketenwerkproces-levenslanggestraften-implementatie-beleidswijzigingen>).

opportuun zijn? Zijn er behalve het tijdstip, nog andere bezwaren tegen het concrete voorstel?

Antwoord 8

De herbeoordeling van de levenslange gevangenisstraf vindt voor alle levenslanggestraften na 28 jaar detentie plaats via een ambtshalve gratieprocedure. Tot het moment van een eventueel positief gratiebesluit wordt de tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf voortgezet. Van terugkeer van een levenslanggestrafte in de samenleving, of dat nu in het binnen- of buitenland is, kan pas sprake kan zijn als op de herbeoordeling een positief besluit wordt genomen en gratie is verleend.

Vraag 9, 10 en 11

Bent u het eens met de opvatting van het ACL «dat het ontbreken van rechtmatig verblijf geen beletsel kan en mag zijn voor toelating tot de re-integratiefase en effectieve deelname aan re-integratieactiviteiten, waaronder (begeleid) verlof» en «dat betrokkene vanuit detentie zou kunnen starten met (begeleid) verlof, mits er geen sprake is van contra-indicaties anders dan zijn verblijfstatus»?

Erkent u dat het enkele feit dat betrokkene gehouden is aan de afspraak om de naam van het andere land pas op een later moment bekend te maken, geen reden mag zijn om de toelating tot de re-integratiefase op te schorten of te beperken? Zo nee, hoe verhoudt zich dat tot artikel 3 van het EVRM, nu dat zou betekenen dat «the prospect of release» voor betrokkene feitelijk ontbreekt?

Nu een hoge functionaris uit een ander (voor Nederland betrouwbaar) Europees land heeft toegezegd betrokkene bij zijn vertrek uit Nederland te kunnen begeleiden naar het land van bestemming en daar zijn rechtmatige en veilige verblijf te kunnen garanderen, waarom hecht u er dan zo aan om op voorhand al te weten welk land dit precies is? In welke mate zouden de re-integratiedoelen die gericht zijn op Nederland, wezenlijk verschillen van de re-integratiedoelen die gericht zijn op een ander Europees land? Is het «leren omgaan met de toegenomen digitalisering in de samenleving, zoals internet, digitaal betalingsverkeer en de daarbij behorende vaardigheden», wezenlijk anders ten aanzien van verschillende Europese landen?

Antwoord 9, 10 en 11

In zijn algemeenheid geldt dat het ontbreken van rechtmatig verblijf geen beletsel is voor toelating tot de re-integratiefase en deelname aan re-integratieactiviteiten, waaronder (begeleid) verlof. Ook zaken als werk, inkomen, huisvesting, zorg, een identiteitsbewijs en een steunend netwerk zijn onderdeel van de re-integratie. Duidelijkheid over het land waar iemand zich bij eventuele invrijheidsstelling zou vestigen is van belang om re-integratieactiviteiten toe te spitsen op de individuele context. Bij het aanvangen van concrete re-integratieactiviteiten, waaronder verlof, wordt overigens nog naar meer zaken gekeken. Zo speelt bijvoorbeeld het veiligheidsaspect een rol bij het al dan niet toekennen of uitbreiden van re-integratieactiviteiten.

Vraag 12, 13 en 14

Kunt u bevestigen dat uit een eerste onderzoek is gebleken dat er geen indicaties zijn voor mogelijke veiligheidsrisico's tijdens een verlofsituatie? Zo ja, waarom heeft u het advies om betrokkene verlof te verlenen als re-integratieactiviteit niet opgevolgd?

Erkent u dat, door de onwil van uw ministerie om medewerking te verlenen aan vertrek naar een voor Nederland betrouwbaar land van opvang dat heeft toegezegd alles daaromtrent te zullen faciliteren, alsook de door uw ministerie erkende onmogelijkheid voor de heer Baybasin om zonder gevaar voor eigen leven terug te keren naar zijn land van herkomst, te weten Turkije, u de heer Baybasin hiermee in een patstelling plaatst?

Is er tussen de Nederlandse overheid en de Turkse overheid contact geweest omtrent de zaak Baybasin in het algemeen, of de re-integratie in het bijzonder? Zo ja, kunt u een overzicht verstrekken van alle contacten die hierover hebben plaatsgevonden, de aard en inhoud van die contacten en de personen of organisaties die bij deze contacten betrokken zijn geweest? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12, 13 en 14

Ik herhaal nogmaals dat ik over de specifieke omstandigheden van een individueel geval geen uitspraken doe. Verder verwijs ik terug naar het antwoord op vraag 8, waarin is aangegeven dat van terugkeer van een levenslanggestrafte in de samenleving, of dat nu in het binnen- of buitenland is, pas sprake kan zijn als op de herbeoordeling een positief besluit wordt genomen en gratie is verleend.

Vraag 15

Kunt u deze vragen afzonderlijk van elkaar beantwoorden?

Antwoord 15

Waar mogelijk heb ik de vragen afzonderlijk van elkaar beantwoord.